

La soletat a la societat nord-americana: Trump i l'isolacionisme dels EUA

La possible reelecció de Trump aquest 2024 com a president dels EUA planteja dubtes sobre fins a quin punt els sistemes multilaterals i la ONU seran capaços de resistir el seu escepticisme.

Donald J. Trump és el candidat favorit – avui dia – Republicà per a les eleccions d'aquest 2024 als EUA. Aquest article tracta sobre el possible impacte d'una segona legislatura. La posició que busco argumentar és que, d'haver-hi una reelecció de Trump, hi haurà una reducció dels esforços multilaterals dels EUA per a solucionar conflictes internacionals. Això agreujarà la securització de problemes com el canvi climàtic o migració, perquè els interessos nacionals de cada estat aliat dels EUA guanyaran rellevància en la presa de decisions, perdent-se la noció d'un interès comú o un estat garant de que tal voluntat sigui duta a terme.

La por de Trump a la casa Blanca ha avivat discursos a la Unió Europea sobre major autonomia estratègica en temes de seguretat – amb la presidenta de la Comissió prometent un nou Comissionat de Defensa de la UE si fos reelegida enguany, (Roussi et al., 2024) o un viratge en la profunda aliança entre els EUA i altres aliats en el pacífic com Austràlia. (Daley, 2024) En efecte les declaracions de Trump sobre un possible replegament dels EUA en matèria de seguretat són les més incendiàries, malgrat que la seva agenda també

cobreix moltes altres àrees de summa rellevància per a la cooperació internacional. Sota el seu mandat els EUA es va retirar del Consell de Drets Humans de l'ONU, i es va desvincular del Tractat de París en matèria d'acció contra el canvi climàtic. En 2017, Trump va congelar la meitat de la contribució dels EUA a UNRWA quan l'Assemblea General va mostrar una opinió negativa sobre moure la capital d'Israel a Jerusalem. En 2018 va cancel·lar l'acord amb l'Iran del G5+1 i va sortir del Consell de Drets Humans i va detenir tot suport financer a refugiats palestins. (Weiss, 2019)

Una reelecció significaria un dur cop per als EUA i la seva capacitat d'influir en el sistema internacional. La política exterior de Trump afebleix el multilateralisme, aquest és el consens de l'acadèmia i premsa. Defensar la seva presència en regions com Àfrica pel seu compte forma part de la deterioració dels EUA com a poder normatiu, perquè significaria un gir cap a una visió neorealista. Mentrestant, iniciatives xineses com Belt and Road Initiative la posen al capdavant de la promoció del lliure comerç i cooperació per al

desenvolupament a nacions com la Xina. Si els EUA decideix afrontar la lluita contra estats no democràtics a nivell simbòlic i real en solitari, fent ressò de la Guerra Freda, aquesta vegada té les de perdre: la Xina és avui un poder amb molts més recursos dels que l'URSS mai va tenir al seu punt àlgid. (Mearsheimer, 2021)

És important a hores d'ara recordar com i quan els EUA va forjar l'ordre liberal que avui Trump sembla menysprear – com quan anuncia voler pujar totes les tarifes en importacions al 10% i fins al 60% per a productes xinesos. (Editorial Board, 2024) però l'ONU o la OMC, ambdues són clars exemples d'estructures dissenyades per a augmentar la influència i prosperitat americana. A més a més, Trump sembla només veure la dimensió econòmica del multilateralisme, ignorant els beneficis que aporta a nivell de protecció dels drets fonamentals i lluita contra el canvi climàtic o pandèmies. L'ONU no va ser creada en un context de prosperitat i pau, si no que va ser dissenyada durant la Segona Guerra Mundial, i inspirada per la Lliga de les Nacions posterior a la Primera Guerra Mundial. Eren anys de realisme i supervivència en la seva forma més crua. L'interès nacional estava en el centre i existia una amenaça existencial a la democràcia a Europa. Però ja durant els seus primers anys una de les seves potències fundadores va atacar el multilateralisme i a l'ONU a fi de prioritzar el seu interès nacional: la França de De Gaulle. Però les seves investides contra tals organitzacions no les van extingir, i avui la

Comunitat Econòmica Europea i OTAN estan en el cor del desenvolupament francès. Aquell nacionalisme de curt o mitjà termini ignorava la necessitat de tals infraestructures quan es busca progrés i estabilitat a llarg termini. (Weiss, 2019) L'atac de Trump cap a l'ONU es basa en un desacord sobre el concepte de sobirania nacional. En la seva visió reduïda, és els EUA contra el món. Però en la seva concepció més oberta, la sobirania, aquella que va predominar durant la Segona Guerra Mundial, tal vulnerabilitat justifica i requereix de cooperació intensa per a protegir interessos vitals. I tal és la cooperació que requereix la lluita contra el terrorisme, canvi climàtic o pandèmies. És des del realisme que les paraules atribuïdes a Dag Hammarskjöld prenen força: “L'ONU no va ser creada per a portar a les persones al Paradís, sinó per a salvar-les de l'Infern”. Enfatitzar o fomentar el nacionalisme com ho fa Trump ignora que en el cor de l'ONU jeu l'objectiu, desenvolupat pels EUA, de controlar i limitar els horrors que el nacionalisme engendra. (Weiss, 2019)

Resulta especialment interessant en aquest punt recuperar el cas d'Espanya, qui durant els últims anys de la guerra freda i els primers del nou ordre es va mostrar impacient per participar en les estructures multilaterals occidentals, des d'en matèria de cooperació al desenvolupament com a defensa dels drets humans a Bòsnia o el Líban. Espanya és un cas paradigmàtic de com un EUA que respecta les normes que ell mateix ha assentat inspira confiança en altres

nacions, i crea un marc normatiu al qual altres potències busquen adherir-se – com mostren les actituds espanyoles en l'esfera internacional dels vuitanta, explicades de la millor manera des del constructivisme en l'àrea d'ajuda al desenvolupament (Oliví & Pérez, 2019). És de fet la invasió de l'Iraq, il·legal sota la Carta de les Nacions Unides, la qual cosa porta a Espanya a fer costat als EUA i altres aliats temporalment, i acaba amb la retirada d'aquest suport i la pèrdua d'una confiança llaurada durant més de mig segle entre tots dos països. (García, 2007)

Conseqüència directa d'haver perdut aquesta visió, és la reticència de Trump quant a continuar el suport econòmic a Ucraïna enfront de la invasió russa. (Holland & Zengerle, 2024) Una posició encara més preocupant després de les últimes declaracions sobre l'OTAN que Trump ha fet, on va dir que animaria a Rússia a fer el que li plagui a aquells estats de l'OTAN que no augmentessin les seves contribucions en defensa. (Sullivan, 2024) Aquestes declaracions suposen un dur cop al multilateralisme, en proveir de munició política a aquells moviments nacionalistes que estan en curs de securitzar les seves polítiques de migració o comerç i es recolzen en la falta d'una garantia de seguretat suficient o el perill d'aquesta en un futur.

Reprement l'exemple d'Espanya, és quan Obama entra

al poder en 2008 que les relacions entre els nostres països comencen a millorar. I és la seva postura a favor del multilateralisme la que ho permet. L'últim informe de l'Organització Mundial del Comerç empra el terme “re-globalització” per a descriure el període que estem vivint. (WTO, 2023) Forces com Trump ja estan consolidades en la política internacional, i exerceixen influència sobre els seus partits, encara que no acabin en l'executiu. Així com al cas d'Espanya, la conducta dels EUA exerceix fortes repercussions i efecte anomenada sobre altres països, siguin o no aliats. El desdeny trumpista sobre el poder normatiu d'Occident en fòrums com l'ONU o l'OMC dona credibilitat a moviments com el “Brexit”, nacionalisme d'extrema dreta a Europa (des de Le Pen fins a Abascal) i fins i tot a la crida de Rússia per un ordre mundial “post-Occidental”. (Boon, 2017) Trump significaria intensificar l'auge del regionalisme en detriment del multilateralisme.

És un joc de suma 0? No necessàriament. No obstant això, encara que el regionalisme pot servir com a últim bastió del multilateralisme i cooperació internacional, en un món fragmentat no és segur que els EUA vagi a resultar guanyador, ja sigui sobre la base d'indicadors econòmics, capacitat per a influir a Europa, o liderar intervencions humanitàries i cooperació per al desenvolupament. (Soler i Llet, 2020) En el regionalisme, grups com a BRICS – que ha realitzat la seva segona ronda d'expansió, la més gran fins a la data, aquest 2024 – es mostren més preparats per a

navegar el sistema internacional que les rígides estructures de cooperació entre occident. Que els Drets Humans no figurin com a prioritat és una cosa que hauria de fer saltar les alarmes.

Especialment en el món de les Relacions Internacionals, els canvis duradors s'han predicat amb l'exemple. Ja des de Westfàlia en 1648 la garantia perquè una altra nació no intervingués en els assumptes propis no era més fort que el compromís que cada nació prengués amb ella mateixa per a seguir aquest principi. Existeix un abisme en un sistema anàrquic internacional insalvable, on fa falta fe. Fe entesa com a confiança en els antecedents de l'altre país, de manera que es pugui predir la seva conducta amb confiança. Quan Trump menysprea a les Nacions Unides, està obviant que la seva posició de líder i riquesa venen d'un sistema que va aconseguir la seva acceptació per consolidar-se sobre tals principis.

Els EUA ha qüestionat a l'ONU abans. Altres països occidentals ho han fet sovint, i l'ONU ha prevalgut. Trump no significa la fi de l'ONU, però la fi de l'ONU significa la fi dels EUA com a potència mundial. No hi ha sistema més eficaç – per imperfecte que sigui l'actual – de guanyar suport d'altres nacions per a mantenir la pau i cooperació a favor de la democràcia a nivell internacional. Per a estar en el consell de seguretat de Nacions Unides els EUA va pagar el preu de dues guerres mundials, i encara que no sigui l'argument més refinat o elegant, hauríem de recordar al Partit Republicà que a aquests joves els van mobilitzar sota la promesa de pau i el deure d'assistir a Europa. De defensar a les persones víctimes del nacionalisme. No hauríem d'esperar una amenaça imminent sobre els EUA o Europa Occidental per a adonar-nos que, en realitat, sí que era important fomentar el diàleg i transparència en les RR. II.

Juan-Lobo Hispano López

Grau en Global Studies (Universitat Pompeu Fabra)

BIBLIOGRAFIA

- Boon, Kristen. 2017. "President Trump and the Future of Multilateralism." *Emory International Law Review Recent Developments* 31:1075–81.
- Daley, Paul. 2024. "A Reelected Trump Is Albanese's Elephant in the Room, and a Potential Disaster for Australia." *The Guardian*.
- Editorial Board. 2024. "Trump, the WTO and Defending Global Trade." *East Asia Forum*, February 26.
- García, Caterina. 2007. "Las Relaciones de España Con Estados Unidos: La Clave Interna de Un Desencuentro Exterior." *Uórum. Revista de Pensamiento Iberoamericano* 19:64–71.
- Holland, Steve, and Patricia Zengerle. 2024. "Biden Pushes US House Republicans on Ukraine Aid amid Trump Opposition." *REUTERS*, February 15.
- Mearsheimer, John J. 2021. "The Inevitable Rivalry: America, China, and the Tragedy of Great-Power Politics." *Foreign Affairs*, 48–59.
- Olivié, Iliana, and Aitor Pérez. 2019. "7 SPAIN: THE RISE AND FALL OF A COMPLIANT DONOR." in *Aid Power and Politics*. London: Routledge.
- Roussi, Antoaneta, Joshua Posaner, and Jan Cienski. 2024. "Von Der Leyen Plans New Defense Commissioner Post." *POLITICO*, February 17.
- Sullivan, Kate. 2024. "Trump Says He Would Encourage Russia to 'Do Whatever the Hell They Want' to Any NATO Country That Doesn't Pay Enough." *CNN*, February 11.
- Weiss, Thomas G. 2019. "The UN and Multilateralism under Siege in the 'Age of Trump.'" Oxford University Press. doi: 10.1093/global/guy013.
- WTO. 2023. *World Trade Organization: 2023 Annual Report*. World Trade Organization.
-

Publicat per

Amb el suport de

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.
